

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

N Y M B U R S K Ý

PÁBITEĽ

číslo 74

Z Hrabalovy chaty v Kersku vznikne literární muzeum

V srpnu loňského roku se Mgr. Alžběta Jankulíková z oddělení evidence nemovitých památek Národního památkového ústavu začala zabývat návrhem na prohlášení za kulturní památku chaty Bohumila Hrabala v Kersku, která se objevila v nabídce realitní kanceláře za 11,9 milionu korun.

Nabídka prodeje chaty, o níž se do té doby nikdo nezajímal, roztočila soukolí úřednických postupů. I když se nakonec chatu nepodařilo vyhlásit památkou, vyprovokovalo to ministerstvo kultury, které, a to i z iniciativy tehdejšího ministra kultury Lubomíra Zaorálka, začalo uvažovat o kou-

pi objektu s odůvodněním, že sice jeho hodnota nespočívá v architektonické kvalitě, ale především ve spojení se spisovatelem, který přímo na ní vytvářel některá svá díla. „Hrabal je jedním z nejvýznamnějších českých spisovatelů druhé poloviny 20. století,“ prohlásil Zaorálek.

Bohumil Hrabal koupil chatu s číslem 0274 za své první honoráře v roce 1965. Na to, že ji tehdejší majitelky – staré slečny učitelky Novákové, na inzerát prodávají, ho upozornil spisovatel Adolf Branald. Kersko znal už z mládí a později sem i s manželkou Eliškou zajížděl za přáteli. Miloval to tady a navíc tu našel potřebný klid ke psaní a,

jak se záhy ukázalo, i „závětrí“ před slídovostí státní bezpečnosti. Chatu si zvelebil – přistavěl patro s prosklenou verandou, které, v nostalgické vzpomínce na svoji železničářskou éru, říkal hradlo. Do Kerska přijížděl odpočívat a především tvořit. S oblibou psal, dovolilo-li to počasí, pod korunami bříz a borovic, přšelo-li, tak v hradle, kde také rád četl. Napsal zde svá vrcholná díla, např. Postržiny, Obsluhoval jsem anglického krále, Městečko, kde se zastavil čas. Něžný barbar, Příliš hlučná samota. Za svými „kočenkami“ sem dojížděl až do posledních týdnů života.

pokračování na str. 2

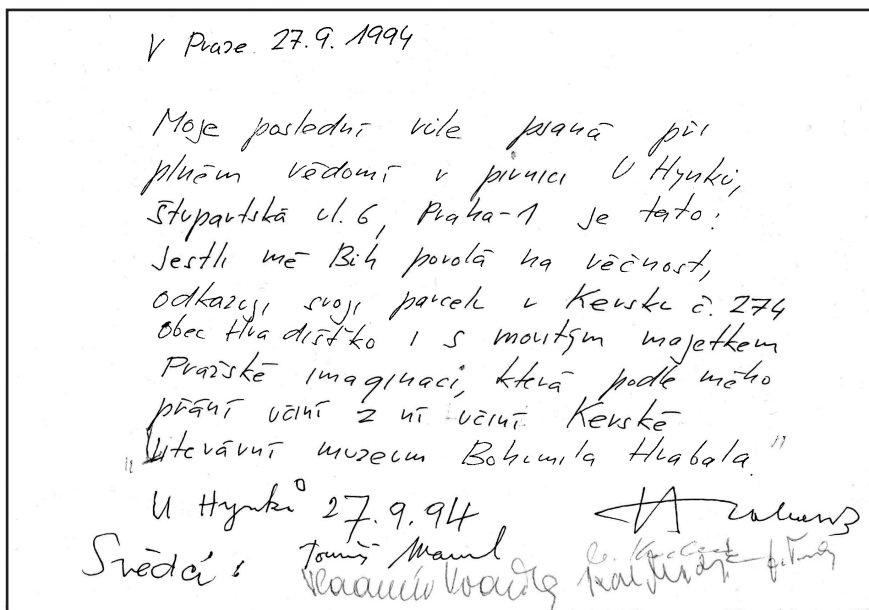

Bohumil Hrabal v Kersku

dokončení ze str. 1

Pravděpodobně po oslovení z ministerstva, se do dění okolo chaty zapojuje Stře- dočeský kraj. „Na krajské radě jsme se do- hodli, že zkusíme prověřit možnosti nabytí Hrabalovy vily do krajského majetku. Chce- me především na samém začátku zhodnotit, jak by bylo možné využít chatu pro trvalou připomínku díla Bohumila Hrabala,“ pro- hlásil statutární náměstek hejtmanky Mar- tin Kupka a radní pro oblast kultury a pa- mátkové péče Václav Švenda ho doplnil: „Získáním chaty do majetku kraje bychom tedy měli další možnost, jak dokladovat stopy Hrabalova životního příběhu a zároveň by nám to umožnilo propojit další turistic- ký cíl v kraji s kulturou a jejím odkazem budoucím generacím.“

Rozjela se jednání s majitelem chaty o snížení ceny, která se nakonec ustáli- la na cca 9,9 milionu korun. Hejtmanství po dohodě s vedením Polabského muzea v Poděbradech, které má v majetku hra- balovskou expozici, nyní pro rekonstrukci nymburského muzea, kde byla vybudovaná, uloženou v depozitáři, rozhodlo, že v kerské chatě bude vybudována expozice připomí- nající spisovatelův život, tvorbu i vztah k rekreační osadě Kersko. Ke spolupráci na jejím vytvoření se přihlásil Památník národního písemnictví. Ředitel Polabské- ho muzea Jan Vinduška zmínil, že Polabské muzeum už čtvrt století spravuje Hrabalův odkaz a má soubor sbírkových předmě- tů se spisovatelem souvisejících. „Hlavní hrabalovská expozice sice zůstane v zre- konstruovaném nymburském muzeu, část

Poslední vůle týkající se chaty v Kersku z roku 1994. Dokument poskytl Tomáš Mazal.

předmětů se ale vrátí do původních prostor v Kersku,“ dodal.

V podstatě se splní před lety vyslovené přání Bohumila Hrabala, který v září 1994 v hospodě U Hynků sepsal poslední vůli: „Jestli mě Bůh povolá na věčnost, odkazu- ji svoji parcelu v Kersku č. 274 [...] i s mo- vitým majetkem Pražské imaginaci, která podle mého přání z ní učiní Kerské literární muzeum Bohumila Hrabala.“ Tento testament nebyl později uznán pro absen- ci právních náležitostí a chatu Hrabal od-

kázal Radkovi Eliášovi, synovi sousedů, kteří se o spisovatele v posledních letech života starali.

Záměr k odkoupení chaty schválilo i krajské zastupitelstvo. Ze šedesáti pěti za- stupitelů se pro nákup nevylovovalo jedenáct zastupitelů za ANO – zdrželi se hlasování.

První návštěvníci se budou moci do cha- ty podívat už v letošním roce, pravděpo- dobně u příležitosti Hrabalova Kerska, do plného provozu by mělo být literár- ní muzeum uvedeno v roce 2024. **-hoř-**

Lucie Tučková

Sítem slov

Na obálce nové knihy je uvedeno...

Poutavá kniha portrétních studií Lucie Tučkové (*1981), která se věnuje literární historii, je osobitým vhladem do moderní české literatury s přesahy do 19. století a ta- ké do francouzské a italské oblasti. Autorka se přibližuje ke spisovatelům, kteří ji hlubo- ce oslovují, a vybírá si podstatná témata, jež nebývají v jejich díle na první pohled zřej- má, anebo se s nimi literární kritika doposud mnoho nezabývala. Texty přitom originálně osvětlují ve většině případů tvorbu spisova- telů, které řadíme mezi velikány naší litera- tury, mezi nimiž jsou i Julius Zeyer, Jakub Deml, Zbyněk Hejda, Pavel Zajíček anebo Bohumil Hrabal, z francouzské literatury např. Henri Pourrat či Marie Noël. Lucie Tučková promlouvá o solitérech, kteří se psaní naplno vydali, a tím vyjevili podstat- ná svědectví o poslání nejen literatury, ale nahlédli i mnohá tajemství lidského života. Svěží, čtenářsky přístupnou a formulačně přesnou knihu dokresluje řada neznámých či dosud vzácně publikovaných fotografií a ně- kolik překladů coby ukávek z díla.

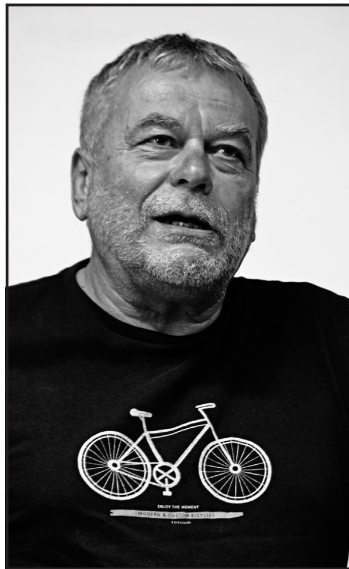
V kapitolách „Uměleckým sebevyjád- řením se vztáhnout k transcenci“ a „Filo- sofický a estetický význam motivu se- bevraždy v textech Bohumila Hrabala“ se autorka zabývá životem a dílem Bohumila Hrabala. **-BK-**

Středoevropané

Tomáš Mazal a Bohumil Hrabal

Ve čtvrtek 13. září se v sále Polabského muzea v Poděbradech sešli příznivci Bohumila Hrabala na besedě s publicistou a spisovatelovým spolupracovníkem a přítelem Tomášem Mazalem – Středoevropan Bohumil Hrabal.

V příjemné atmosféře, s dobrým pocitem, že se už zase můžeme setkávat, jsme si po- slechli poutavé vyprávění člověka, který byl se spisovatelem (od roku 1989) téměř v den- ním kontaktu. Kromě známých skutečností kolem jeho života a díla, to byly i detaily, kte- ré i nám, kteří se Hrabalem intenzivně zabýváme (Řehounek, Sýkora, Fojtík), přinesly objevené informace.

Tomáš Mazal

Například fakt, že existencionalní povídka Kain, a tedy i zápletka se sebevraždou Miloše Hrmy v Os- tře sledovaných vlcích, je autobiografická.

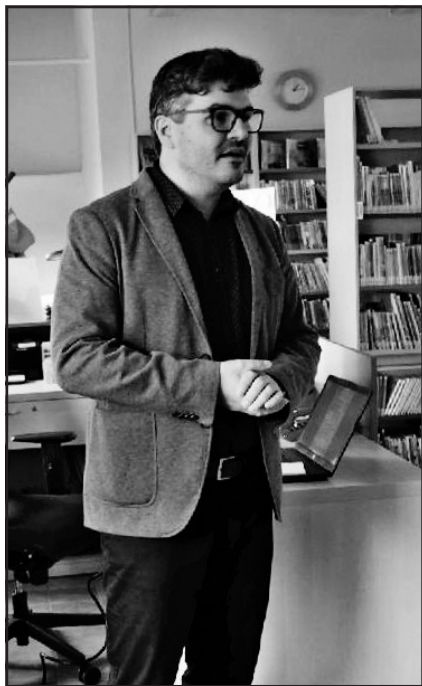
Tomáš vzpomínal, že se v roce 1994 při jakési cestě zastavil v Bystřici u Benešova, kde jim Hra- bal ukázal restauraci U Nádraží, kde se odehrává ona sebevražedná scéna. Když říkal „Tady se to stalo!“, ukázal na svém zápěstí zřetelně jizvy.

Po čase se Tomáš v Bystřici zastavil znovu a ma- jitele oné restaurace požádal, zda by se mohl podívat do prvního patra, kde byly podle povídky pokojíky a koupelna. Ten ho však vyvedl z omylu sdělením, že v tomto domě se naposledy pokoje pronajímaly v roce 1912. Jediným hotelem v době druhé světo- vé války že byl hotel Hlaváček na náměstí. Tam se do současnosti skutečně v patře zachovaly pokojíky i koupelna, kde je ovšem místo vany bojler pro roz- vod teplé vody. A majitel si vzpomněl i na vyprá- vění, že za války se tu pokusil o sebevraždu jakýsi mladý ajzboňák.

Trináctá komnata Bohumila Hrabala se uza- vřela. **-hoř-**

Knihovna hostila „hrabalovské“ setkání

Po tříleté pauze se uskutečnilo výroční setkání Klubu čtenářů Bohumila Hrabala. Do nymburské Městské knihovny dorazili v sobotu 27. listopadu nejen místní příznivci spisovatelova díla, ale přijeli i další ze všech koutů republiky. Samozřejmě, že vše proběhlo dle nařízených hygienických podmínek. Předem nutno uvést, že aktuální epidemiologická situace zasáhla do programu setkání. Tudíž avizované ukázky z představení Slavnosti sněženek

Jan Červinka – nový předseda Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

a Harlekýnovy miliony v podání divadelního spolku Hálek se neuskutečnily. Ředitel knihovny Jan Červinka přečetl dopis dosavadního předsedy klubu Jana Řehounka, který se bohužel z důvodu nemoci také nemohl setkání zúčastnit. Dopis obsahoval přehled o činnosti našeho zájmového společenství od posledního setkání a také prosbu o uvolnění z vedoucí funkce. Následně byl do ní zvolen Jan Červinka a současně potvrzen i nový výbor klubu. Výbor je zároveň redakční radou klubového zpravodaje Nymburský pábítel. „Zcela určitě považujeme za důležité připomínat literární, umělecký a kulturní odkaz této výrazné osobnosti moderní literatury 20. století s mezinárodním ohlasem a zároveň bytostně spjaté s Nymburskem,“ uvedl ředitel a nový předseda klubu. V dalších slovech připomněl činnost knihovny a klubu. Ludmila Müllerová z regionálního oddělení knihovny promluvila o nových akvizicích, které v poslední době rozšířily Literární kabinet Bohumila Hrabala. Knihovna má nyní vzácnou samizdatovou publikaci Portrét českého umělce, Pravo- slav Kotík. Montáž z poznámek a deníků sestavil Bohumil Hrabal v roce 1976. Přebal, vazbu a typografickou úpravu navrhl Oldřich Hamera.

Pozornost vzbudila zpráva o situaci s prodejem, respektive s koupí chaty Bohumila Hrabala v Kersku. Zevrubnou informací, a to nejen o nynějším stavu tohoto objektu podali: kurátorka historických sbírek nymburského Polabského muzea Jana Kavánová a historik Pavel Fojtík. Po mnoha problémech, které už byly často medializovány, zakoupení tohoto objektu nakonec schválilo Zastupitelstvo Středočeského kraje. Následně budou chatu čekat mnohé potřebné opravy a úpravy, potom instalace stále tematické expozice. Novou tvář zřejmě dostane i přilehlý pozemek. Pro veřejnost by se pak chata zřejmě otevřela v roce 2024 nebo 2025, předtím jen výjimečně při některých příležitostech. V dalších příspěvcích zaznělo několik známých i méně známých informací, například, že Hrabalovu chatu vlastně navrhl architekt Bóža Dvořák. A plaňky na vstupních vratech si spisovatel prý natřel

na bílo, aby lépe trefil domů, při večerním návratu z Hájenky.

Nový člen klubu Jaroslav Střelka ukázal přítomným zajímavé PF'88 od Bohumila Hrabala.

Klub čtenářů Bohumila Hrabala uvítá ve svých řadách další zájemce o život a dílo zmiňovaného spisovatele. Příští setkání se uskuteční 26. března 2022. Bližší informace na stránkách nymburské knihovny.

Milan Čejka

Účastníci setkání

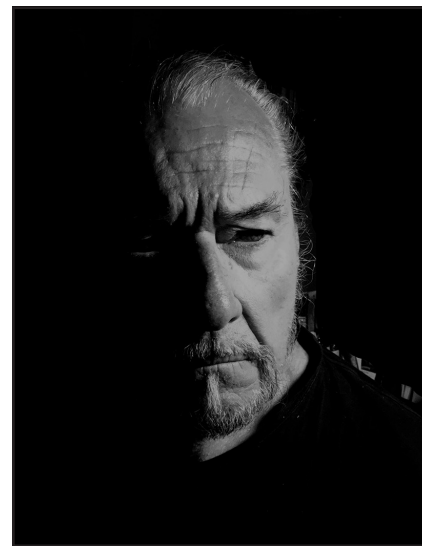
Následovník Vladimíra Boudníka

Oldřich Hamera se narodil 3. března 1944 v Úvalech u Prahy. Jeho rodina byla po únorovém puči perzekvována a on sám byl kvůli svému původu terčem šikany ve škole. Útěchu nacházel v houževnatosti svých prarodičů a v četbě dobrodružné literatury. Už od základní školy se zajímal o přírodní vědy, jeho dědeček jej mezitím učil instalátérskému řemeslu. Začal také chodit do výtvarného kroužku. Kvůli léčení nádoru na jazyce strávil dlouhou dobu v nemocnici, kde začal s kreslením odborných lékařských ilustrací. Po dokončení základky mu režim znemožnil další studium, vyučil se proto strojním zámečníkem. Koncem 50. let se zapojil do vznikajícího ochránářského a krajinářského hnutí. Během povinné vojny utrpěl dva těžké úrazy. Po návratu nastoupil do ČKD, kde se seznámil s umělcem Vladimírem Boudníkem. Díky němu se dostal ke grafice a tzv. explosionismu, stejně jako k Bohumilu Hrabalovi, mezi jehož nejbližší přátele poté Oldřich dlouhou dobu patřil. Během normalizace působil v tiskárně, kde publikoval samizdat, m.j. jako první vydal Máchovy intimní deníky. Kvůli těmto aktivitám se dostával do stále větších problémů s StB, když jej příslušníci například shodili ze schodů a přivodili mu vážné zranění. Po sametové revoluci pracoval jako grafik, ilustrátor a především restaurátor.

„Pracoval vždy tak nějak ve skrytu, nejprve před vládní mocí, a i když po roce 1989 mohl vystoupit z ilegality, jako by zůstával stále stranou. Nepatřil a nikdy nechtěl patřit do hlavních výtvarných proudů. Umění pro něj bylo vším,“ napsala o něm Eva Čapková.

Olda Hamera zemřel 15. listopadu 2021.

-hoř-

Oldřich Hamera

Jak sportovní klub Neumann i s Hrabalem hrál ve Zlaté kapliče!

Hrabal ve své první povídkové knížce *Perlička na dně* má povídku *Pražské jesličky*. V té povídce dobře a výstižně popisuje jistou hravost, která divadlo v Libni prostupovala. Nebyli to jenom herci, kteří mají hrani jako pracovní povinnost. Hrabal píše jak o kulisácích a jejich mistrovi, tak o osvětlovačích a rekvizitáři Tondovi Liberském, jehož životní příběh by sám o sobě vydal na román. Byl to švec, který měl v Libni na Švábkách obuvnickou dílnu, kde zaměstnával osm tovaryšů. Na světové výstavě v Paříži získal za svůj patent na jezdeckou obuv zlatou medaili. Když mu komunisti po únoru dílnu zlikvidovali, musel si najít práci. Byl to vášnivý ochotník a tak, když vzniklo v Libni divadlo, on i jeho žena nastoupili jako rekvizitáři.

Všechny postavy, které v této povídce vystupují se vzájemně popichují, ale i přes ty zdánlivé podrazy je cítit, že se mají rádi. Taková atmosféra panovala v divadle, do kterého jsem v srpnu 1960 přišel i já. Do té hravosti patřilo i dávat si vzájemně předzívký, tak např. Pantáta Hrabal, Bandaska, Tutovka a Eřánek. Zrovna tak jsme synagoze, kde byl sklad dekorací, říkali kostelíček a zazvonil-li telefon, hlásili jsme se „sportovní klub Neumann“.

V takovém prostředí jsme tenkrát pracovali a prožívali s Hrabalem jeho maratonský běh, který se blížil do cílové rovinky na stadionu. My jsme měli čestné vstupenky na tribunu a fandili. Hrabal ten běh a protržení cílové pásky popisuje tak, že ten finiš zorganizovala jeho žena. Verze je vtipná a čtivá a nechce se mi ji popírat, ale přeci jen to bylo trochu jinak. On nám vůbec ve svých textech o sobě vytváří obraz, který mu nelichotí. Nejvíce je to patrné ve Svatbách v domě a ještě později v Dopisech Dubence. Vytváří dojem, že je živěn svou ženou. Jeho žena, než začala dělat servírku, pracovala jako pokladní v kuchyni hotelu Paříž, a jako taková žádná dýška nedostávala. Potom, někdy kolem premiéry Tří mušketýrů, přišla do klubu divadla jako zaměstnanec automatu Svět, který patřil pod RaJ Praha 8. Ani tady ovšem nebylo velké spropitné, spíše naopak, protože v diva-

delních klubech se chodilo na dluh. Nakonec to dopadlo tak, že Hrabal na závěr divadelní sezony čekal v účtárně divadla, aby některé notorické dlužníky odchytil. Když Eliška Hrabalová, zvaná Pipsi, přišla do klubu, bývali častými hosty jejich přátelé. Tak jsem poznal Bohouškova bratra Slávka, řečeného Břěťa, i Karla Marysku. Byl jsem i u toho, když za Eliškou přišli její bývalí kolegové. Vrchní číšník z hotelu Paříž se stal vedoucím prvního kuřecího grilu v Praze. Gril byl v hotelu Palace s výhledem do Vodičkovy ulice. Nabídl Elišce místo servírky. Až nyní mohla říct, že Bogana podpoří. Jenže Hrabal v té době, kromě platu v divadle, dostal honorář na Barrandově, kde začal pracovat na dvou scénářích. Už byla schválená a zaplacená povídka a pracoval na synopsi.

Mimochodem ty dva scénáře se tenkrát nenatočily. Jeden, jehož obsah nám vyprávěl, byl o slepé dívce a pojišťovácích. V devadesátých letech ho natočil Dušan Klein s názvem *Andělské oči*. Druhá povídka vyšla pouze v Sebraných spisech, ale myslím, že by upoutala i dnes. Někdy Hrabal musel na schůzku s filmaři i večer. Když bylo představení, bral jsem za něj služby a myslím, že nejen já. Pokud pracoval pouze na těch scénářích, ještě o odchodu z divadla neuvažoval. Rozhodnutí odejít přišlo, když byl osloven vydavatelstvím Československý spisovatel, aby připravil knihu k vydání.

Najednou byl zavalen prací a tak se musel rozhodnout. Dal tedy k prvnímu lednu 1962 výpověď s tím, že bude chodit dál statovat do Tří mušketýrů a místo 8 Kč, které jsme dostávali jako kulisáci, dostane 30 Kč jako komparz. Taky mám takový dojem, že si ještě nějakou dobu nechal v občance razítko divadla pro případ, že by ho kontrolovali policajti.

V jiném vzpomínce na Libeňské divadlo vyjmenovává hry, ve kterých státoval a uváděl svou účast ve hře *Kremelský orloj*. Podíváme-li se do almanachu divadla, tak tuto hru v repertoáru nenajdeme. Jsou tam zato Pogodinovy Aristokraty. To je ona hra, kterou Hrabal myslí. Je to o trestanecké kolonii na Sibiři, kam jsou vyvezeni všichni pasáci, prostitut-

ky, zloději a vůbec živly práce se štitící. Tam jsme tenkrát museli doplnit postavy trestanců, a zároveň při těch pobytech na scéně dělat přestavby. Divadlo za ni dokonce jako kolektiv dostalo státní cenu Klementa Gottwalda. Inscenaci jsem sledoval od prvních zkoušek až do derniéry. Pro každé představení je jeden z kulisáků určen jako oponář. Je to funkce neoblíbená. Zatímco ostatní mezi jednotlivými obrazy hrají karty, oponář se během celého představení nesmí vzdálit od opony a tentokrát jsem to byl já a o premiéře jsem se vyznamenal. Opona se zvedá a spouští na světelná znamení od inspicenta.

Druhá půlka po přestávce začínala tak, že točna, na které se tato inscenace odehrávala, se dává do pohybu současně se zvedající se oponou. Čekal jsem na zelené světélko. Když bliklo tak jsem místo za pravý provaz, kterým se opona zvedá, vzal vehementně za ten levý, kterým se opona spouští. Tak se stalo, že herci, kteří se loučí s odlpouvající lodí, se pro diváky vynořili nad železnou tyčí, na které je opona uvázána. V momentě kdy jsem to zjistil, pustil jsem levý provaz a opona bleskově vzletěla vzhůru. Režisér Dudek naštěstí nechodil na premiéry. Měl takovou trému, že chodil kolem divadla a tak ten lapsus neviděl. Na konci představení při děkovačce jsem si napravil jako oponář reputaci, těch opon bylo třicet. Pikantní bylo, že v kuloárech po představení to někteří diváci, ba i kritici považovali za záměr. Hra se vysílala i v televizi, která ještě neuměla dělat záznamy a tak to bylo živé vysílání.

Za rok od premiéry 6. listopadu 1961 bylo divadlo Stanislava Kostky Neumanna pozváno, aby toto představení sehrálo v Národním divadle. Představení z prezidentské lóže sledoval prezident Antonín Novotný s manželkou. Tak jsme se, Bohumil Hrabal a my ostatní, ocitli na prknech Zlaté kapličky. Během představení jsme tentokrát neměli jako technika žádnou jinou povinnost, než se pohybovat jako trestanci po jevišti a oponu a tahty obsluhovali kulisáci domácí. Ale s oponou byl malér i tady. Tentokrát, na rozdíl od premiéry jsem situaci nezpůsobil, ale zachraňoval. Při představení se použila opona, která se nezvedala, ale rozevírala. Jak se opona prudec roztáhla, tak na levé straně, kde byla před oponu postavena kancelář velitele tábora, pevně obtočila stůl a komisař by při nástupu musel pracně stůl rozmotat. Bylo to přímo proti prezidentské lóži. Režisér Dudek si toho všiml a já navrhl řešení, s nímž souhlasil. Ještě před výstupem velitele jela točna a tak během pohybu točna jako součást hry stůl rozmotám. Tak jsem si zahrál malou etudu v Národním divadle a ještě před prvním tajemníkem KSČ.

Petr Drholec

TOMÁŠ MAZAL

Pes na gondole

Nová kniha – soubor esejí – publicisty, životopisce Bohumila Hrabala Tomáše Mazala (1956) *Pes na gondole* přináší ...nový vhlad do světa literatury, výtvarného umění a filmu, ale je také osobitou autorovou výpovědí, výběrem námětů i jejich uchopením. Prostor dostává také jeho typická ironie spojená s rozvinutou imaginací, skrze něž se vyslovuje o nejzákladnějších východiscích tvorby.

V některých kapitolách „Týdeník Tvorba a pálení knih Bohumila Hrabala“ a „Malé svatojosefské zamyšlení“ se Tomáš Mazal věnuje samotnému Bohumilu Hrabalovi a některým kerským reáliím.

-BK-

Článek přečtený na záchodě

Tomáš Mazal opět prokázal svůj smysl pro humor, když mi poslal naskenované dvě stránky s článkem s názvem Zapasy z czasem (autor Jakub Pacześniak) s dodatkem: Ahoj Honzo, jistě jsi již v polském tisku četl....

Samozřejmě jsem to nečetl, jak by se to ke mně dostalo? Ale když jsem si to v příloze mailu v polštině přečetl, znovu se mi potvrdilo, že v Polsku je Bohumil Hrabal stále populární a věnují mu pozornost v tisku. Když jsem se ale Tomáše zeptal, z kterého že časopisu článek pochází, dočkal jsem se následující odpovědi: Našel jsem náhodně na záchodě v Polsku... a dodal – dotazem na jednu hajzlbábu v Polsku známe odpověď: Je to týdeník Gość Niedzielny (Nedělní host), č. 31/2021.

Článek Jakuba Pacześniaka reagující na zprávy o ohlášeném prodeji Hrabalovy chaty v Kersku (*Jaki los spotka dom Bohumila Hrabala w Kersku?*), představuje velmi zasvěceně Bohumila Hrabala jako světového autora, zmiňuje se o jeho vztahu ke Kersku a končí údivem nad tím, že chata nesmazatelně spjatá s takovou osobností, může skončit v rukách privátního vlastníka, který ji

Zapasy z czasem

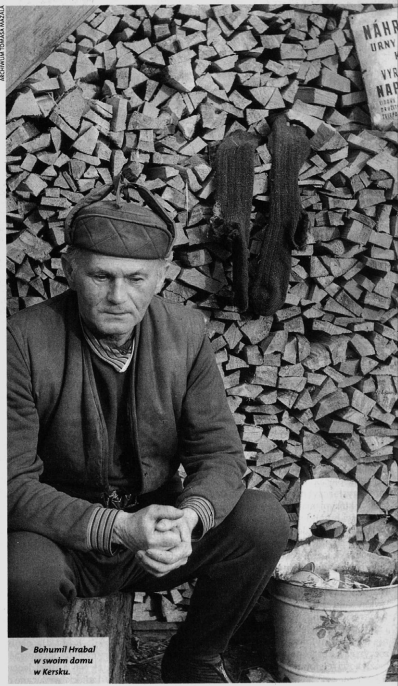
To tam koty wychodziły pisarzowi naprzeciw, gdy przyjeżdżał z Pragi autobusem. **Jaki los spotka dom Bohumila Hrabala w Kersku?**

Jakub PACZEŚNIAK
poeta, tłumacz

W lipcu został wystawiony na sprzedaż dom czeskiego pisarza Bohumila Hrabala (1914–1997) znajdujący się w Kersku, czterdziestu kilometrów od Pragi. To miejsce, gdzie powstały klasyczne już dziś powieści i zbiory opowiadań: „Postrzyżyny”, „Obsługiwałem angielskiego króla”, „Zbyt głośna samotność” czy „Listy do Kwicieńki”. I gdzie pisarz wraz z Jitką Menzel pracował nad scenariuszem do nagrodzonego później Oscarem filmu „Pociąg pod specjalnym nadzorem” według własnej powieści. Miejsce magiczne, mekka dla miłośników twórczości Hrabala, który nabył domek w 1965 r. dzięki honorariom za pierwsze publikacje książkowe.

GOSPODA DRUGIM DOMEM

Jedził tam praktycznie aż do śmierci. To tam koty wychodziły pisarzowi naprzeciw, gdy przyjeżdżał z Pragi autobusem. Wisnie-one utrzymywały go w jakiejś formie po śmierci ukochanej żony Elišky w 1987 r. Miał wobec zwierząt poczucie obowiązku, czuł się odpowiedzialny za tę kocią gromadę. Między pisarzem i kotami wytworzyła się szczególna więź. W szczególnym momencie naliczył w Kersku dwadzieścia cztery koty zamieszkuje na jego posesji lub regularnie ją odwiedzające. Życie z nimi opisał w znakomitej balladzie „Auteczko”, która była próbą odkupienia za złe postępek w stosunku do zwierząt. Dziś drewniane rączby kotów stoją przy przystanku autobusowym, na którym wysiadł Hrabal i gdzie czekał na niego koci komitet powitalny. Do Kerska nadal

Bohumil Hrabal w swoim domu w Kersku.

8 sierpnia 2021 Gość Niedzielny nr 31

zbourá a, jak psal Hrabal, nakonec nezústane nic. Jakub Pacześniak, básník a prekladatel, se vlastně přimlouvá za to, aby ji odkoupilo ministerstvo kultury nebo město Nymburk.

Pokud by si někdo chtěl článek v originálu přečíst, rád mu ho pošlu. Stačí si napsat na mail: jan.rehounek@seznam.cz.

-hoř-

PREMIÉRY

Horácké divadlo v Jihlavě zahájilo 4. září sezonu premiérou Postřížin v dramatině Jiřího Janků a Petra Svojtky a v režii Michala Skočovského.

Divadlo se odkazuje na to, že Postřížiny jsou neodmyslitelně spjaty s Vysochinou. Nejen natáčením nezapomenutelného Menzelova filmu v Dalešickém pivovaru a v Počátkách, ale také raným dětstvím spisovatele Bohumila Hrabala v Polně.

Městské divadlo Brno uvedlo v režii Stanislava Moši na své činoherní scéně 6. listopadu premiéru divadelní hry Bernharda Setzweina, mnichovského spisovatele a dramatika, Muž u okna (premiéru měla v červnu 2015 v německém Theater Regensburg).

Pan Dudek je starší důchodce. Pan Dudek již mnoho let žije tím, že pozoruje. Pozoruje Bohumila Hrabala. A poctivě o něm podává na okres svá každodenní podrobná hlášení. Pan Dudek žije v kůlně, přímo naproti Hrabalově chatě v Kersku. Pan Dudek ví o Hrabalovi všechno. S výjimkou toho, že Hrabal je už půl roku mrtvý.

V okamžiku, kdy za panem Dudkem přijde slečna Lenka, aby se ho zeptala na jeho hlášení o Hrabalovi, je pan Dudek přesvědčený, že nahradí jeho kontakt od Státní bezpečnosti, který se mu přestal ozývat. Ta je přitom z turistické kanceláře a přišla pana Dudka vyzpovídat v souvislosti s plánovaným otevřením Muzea Bohumila Hrabala v jeho chatě v Kersku a je naprosto fascinována Dudkovými znalostmi o Hrabalovi. Proto o něm začne uvažovat v úplně jiné úloze...

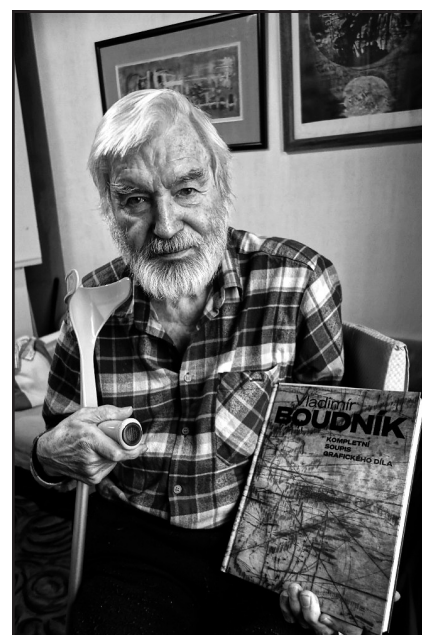
Osudové páté patro

V pondělí 20. září 2021 zemřel Vladislav Merhaut. Podobnost jeho smrti s odchodem Bohumila Hrabala je děsivě podobná: jak nám sdělili Tomáš Mazal a Petr Drholec, spáchal sebevraždu skokem z okna v pátém patře. Ve stejném věku, jako Bohumil Hrabal.

Vladislava Merhauta (* 31. března 1938) lze považovat za největšího znalce života a díla Vladimíra Boudníka (1924–1968). S ním pracoval jako dělník a technik v ČKD, kde se spřátelili. Od roku 1960 až do umělcovy tragické smrti (oběsil se na klíce od dveří) si pořizoval deníkové záznamy, které později vyšly jako Svědectví o Vladimíru Boudníkovi (Revolver Revue, 1994), Zápisky o Vladimíru Boudníkovi (Společnost pro Revolver Revue, 1997, 2004). Dalšími jeho díly jsou monografie Vladimír Boudník – k výstavě v Galerii hlavního města Prahy (Galerie hlavního města Prahy, 1992), Z literární pozůstalosti – Vladimír Boudník (Pražská imaginace a Pragma, 1993), Vladimír Boudník – k vý-

stavě v Okresním vlastivědném muzeu Český Krumlov (Ztichlá klika, 1996), Grafik Vladimír Boudník (Torst, 2009), Vladimír Boudník: kompletní soupis grafického díla (Eminent, 2020). Boudníkovým prostřednictvím se dostal i do okruhu přátel Bohumila Hrabala.

Stál u zrodu knihy Něžný barbar. Když připravoval spolu s Josefem Hamplem, Ladislavem Michálkem a Egonem Bondym bibliofilský sborník Pocta Vladimíru Boudníkovi (v samizdatovém vydání vyšel v roce 1974), požádal Hrabala o příspěvek do něj. Vznikl Deník psaný v noci, ale když ho Merhautovi předával, řekl mu: „Mně se při tom psaní vybavilo tolik událostí z té Libně, s tím Vladimírem a Egonem Bondym, že to musím napsat.“

Vladislav Merhaut

ODEŠLI POSLEDNÍ DVA BARDI HRABALOVSKÉ SPOLEČNOSTI

Letošní rok nebyl zrovna veselý. Na jeho sklunkou nás opustili i dva muži, kteří ještě sedávali s Bohumilem Hrabalem u jednoho stolu a patřili k jeho blízkým přátelům. Byli to Vladislav Merhaut a Oldřich Hamera.

Oba ke spisovateli přivedla láska k umění v podobně díla Vladimíra Boudníka. Merhaut se s Boudníkem seznámil v roce 1959 v ČKD Trakce. Když po vojné musel v roce 1964 do státního podniku nastoupit i Hamera, přivedl ho Merhaut k Boudníkovi, jelikož rozeznal Hamerův upřímný zájem o uměleckou tvorbu, kterou mladý umělec nechtěl podřizovat žádnému diktátu. Boudník byl Hrabalovým přítelem již od padesátých let, kdy u něj po nějakou dobu bydlel jako jeho podnájemník v ulici Na Hrázi, a proto Merhautova i Hamerova cesta musela zákonitě vést i k „doktorovi“. V ten moment, slovy Hrabalovými, se pro všechny zúčastněné „roztrhla nebesa“.

Merhaut, sám hudebník, hráč na trumpetu, pravděpodobně díky svému uměleckému citění rozeznal Boudníkovy kvality jako výtvarného umělce lépe než většina jeho současníků. Bylo to ještě v době, kdy Boudník nikoho nezajímá. V této době vyvolávalo Boudníkovu grafické dílo spíše úsměvy na tvářích „pocitových“ soudruhů bývalého Československa. Merhaut byl ale osobností a zejména Boudníkovým dílem přímo uhranutý. Začal si vést „boudníkovský deník“, do kterého si zapisoval vše, co se kolem „mistra“ událo. Tyto texty pak vyšly skoro po třiceti letech pod názvem Zápisky o Vladimíru Boudníkovi v nakladatelství Revolver Revue. Ale nejen to. Merhaut poctivě zapisoval každý nově narozený grafický list, takže v minulém roce mohl vyjít Soupis grafického díla Vladimíra Boudníka, kniha nesmírně cenná, která se stala Merhautovým životním dílem a zároveň odkazem generacím příštím, poukazem na onu skutečnost, že o Boudníkovi se máme ještě mnoho co učit, že cesta, na kterou vykročil, ještě neskončila, ale bude pokračovat i nadále. O Boudníkově životě a osudu se roze-psal ve velice zdařilé předchozí publikaci s názvem Grafik Vladimír Boudník, která vyšla v roce 2010 v nakladatelství Torst. Merhaut zde cituje z dobového tisku, umožňuje čtenáři náhled do výstavních katalogů a pracuje s Boudníkovu písemnou pozůstalostí uloženou v Památníku národního písemnictví. Bere čtenáře za ruku a postupně ho provází Boudníkovým životem a dílem, takže je kniha přístupná každému zájemci. K jejím kvalitám bezpochyby patří i grafické zpracování s bohatým fotografickým doprovodem, často pocházejícím z Merhautova archivu.

Ale Boudníka a tvorbu jeho přátel, mezi nimi dílo Hamerovo nebo Zdeňka Boušeho, Merhaut propagoval i na stránkách denního tisku či nejrůznějších časopisů, organizoval pro Boudníka výstavy, pořádal různorodé akce, a spolupodílel se jako editor na vydání souboru Boudníkovy korespondence a lite-

rární pozůstalosti, kterými „vrátil Boudníkovi hlas“ a nechal ho promlouvat o světě a sobě samém. Stal se skutečným znalcem jeho díla a vykonal pro něj více než kterýkoliv jiný „profesionální“ teoretik umění. Zsvětíl mu svůj život.

Hamera měl k Boudníkovi blízko z jiné stránky. Boudník mu totiž ukázal své originální pracovní postupy a techniky, kterým dal název aktivní, strukturální a magnetická grafika. Hamera, který do této doby kreslil a maloval, byl grafickou tvorbou pohlcen. Boudník ho měl přesvědčovat, že grafika je lepší než malířství, když má člověk jen malý prostor k bydlení a žití. Daroval mu dokonce i ruční tiskařský lis. Oba umělci pracovali ve velice skromných podmínkách, přesto Boudník ovlivnil prakticky celou na-

1979, také Jiří Kolář, s nímž Hamera později spolupracoval i při vydávání samizdatové literatury. Prostřednictvím svého díla chtěl dokázat, že se Boudník nemýlil a že jeho vlastní grafické techniky jsou originální, životaschopné a prakticky nevyčerpatelné a nepatří pouze do doby šedesátých let. Pro jeho bezesporu vypravěčský talent mu Hrabal říkal: „Kam na ty nápady chodíte? Pište, pište, pište!“, ale Hamera nepsal. Nechtěl se prý obžalovávat, jak říkal. Až v poslední době, v době, která nás všechny poslala do nedobrovolného domácího vězení, si sedl ke svému psacímu stolu a napsal své vzpomínky na Hrabala, Boudníka a další kamarády. Jejich výběr právě vychází jako originální bibliofilie ve vydavatelství Na Stráně manželů Krupkových v Úvalech u Prahy.

Oldřich Hamera a Vladislav Merhaut při cestě na Slovensko, sedmdesátá léta, soukromý archiv.

ši uměleckou scénu šedesátých let. Hamera, i když neměl potřebu přesvědčit prezentovat sama sebe, jak je dnes zvykem, ji ovlivňoval do nedávna. Ještě za Boudníkovy života měl svoji uměleckou kariéru slibně nastartovanou. Ovšem pak přišla krutá rána. Nebyla to jen Boudníkovy předčasná smrt v prosinci roku 1968, ale i nastupující normalizace. Hamera se svým k abstrakci tíhnuocím uměleckým výrazem, buržoazním původem a i svými názory a činy do této doby nemohl zapadnout, proto tvořil jen sám pro sebe a pár svých kamarádů. Podobně pokračoval i pro roce 1989, kdy záměrně nenaskočil na žádnou z moderních vln a zůstal u bytostné svého. Podporu nalezl u svých přátel, ke kterým patřil vedle Hrabala, jenž mu například vybíral grafické listy na jeho samostatnou výstavu ve Šternberském paláci na Malostranském náměstí v Praze v roce

Merhaut i Hamera patřili do neoficiálního Spolku Vladimíra Boudníka, který spoluzakládali. Spolek se podílel na několika knižních, lépe řečeno samizdatových projektech a podařilo se mu pro Boudníka zorganizovat hned několik výstav. Tak se také stalo, že Hrabal napsal o Boudníkovi text Dopis účastníkům vernisáže, aby jím zahájil jeho výstavu v Ústí nad Orlicí v roce 1973 (*podrobnou informaci o výstavě a její vernisáži jsme uvedli v Nymburském pábíteli č. 34 v březnu 2009*) a následně jej přičleňoval ke svým pedagogickým textům. Od roku 1971 byl však již spisovatelem v likvidaci. Jeho Poupata s Boudníkovým výtvarným doprovodem šla do stoupy. Roku 1974 vydal Spolek samizdatem soubor Boudníkových básní a kreseb Corpus delicti z roku 1956 s Hrabalovým doslovem, Hrabal však již nemohl být jako autor textu uveden. Velkou

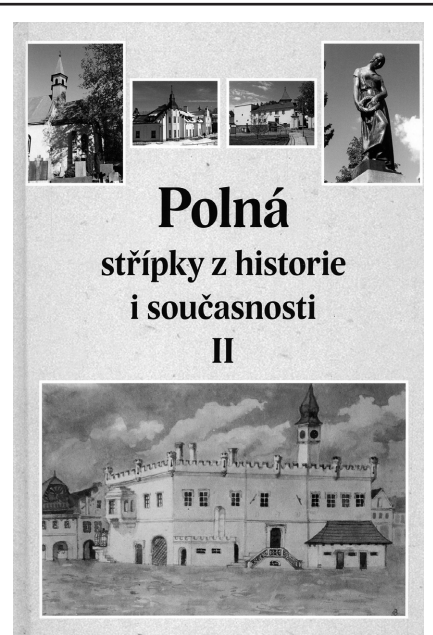
zásluhu na vydání těchto samizdatů měl jako vyučený tiskař a grafik a posléze i vydavatel právě Hamera. K Boudníkovým nedožitým padesátinám spolek uveřejnil Poctu Vladimíru Boudníkovi, do které přispěl Hrabal textem Deník psaný v noci, v němž vysvětloval okolnosti geneze Boudníkových deníkových záznamů s názvem Jedna sedmina. Následně pak vzniká nejznámější Hrabalovo dílo o Boudníkovi, Něžný barbar, ve kterém vystavil „Vladimírkovi“ pomník. Jeho literární mystifikace však zároveň přispěla k tomu, že značná část čtenářů Boudníka vnímala a dosud vnímá jako pozoruhodnou osobu, jejíž vedlejší a mimoděčnou činností je „výroba grafik“. Tahle skutečnost však nemá s Boudníkovým životem ani dílem nic společného. Merhaut na tento fakt poukazyval ve svých textech, Hamera ve svém výtvarném díle.

Vláda Merhaut by se 31. března dožil 84 let, Oldovi Hamerovi by bylo 3. března 78. Merhaut po sobě zanechal významné dílo literární, Olda Hamera originální dílo výtvarné. Merhaut dokázal stmelovat lidi stejného smýšlení, vyzářoval z něj klid a radost ze života: „Život je krásnější!“. Hamera dokázal pomáhat i zraňovat. Byl Hrabalovým něžným teroristou. Oba dva patřili ke gentlemanům staré školy. Milovali ženy, život, umění a přírodu, korektora věci lidských i uměleckých. Legendární jsou jejich společné toulky krajinou nebo „akátové cesty“ plné básnického opojení a snění. Oba dva udělali pro Boudníkovu dílo velice mnoho. Podali svá svědectví o bohémské době u Hrabalova stolu. Vláda Merhaut odešel 20. září, Olda Hamera 15. listopadu 2021. Budou chybět. Jejich místo už zůstane navždy prázdné. Takoví muži jako oni se totiž už tak často nerodí. Sbohem, pánové. *Eva Čapková*

Sobota
26. března
členská
setkání

Sobota
21. května
Hrabalovo
Kersko

Bohumil Hrabal v nové knize z historie města Polná

V sobotu 14. srpna 2021, u příležitosti již tradiční kulturní slavnosti v Polné „Mrkvancobraní“, byla představena a dána do prodeje nová kniha, mapující vzdálenější, ale i nedávnou historii města Polná. Šestnáct autorů přibližuje ve dvaceti sedmi příspěvcích čtenářům významné události, slavné rodáky a obyvatele Polné, zajímavosti z přírody i sportu.

Významnou kapitolou je několikastránkový text (str. 222–227) s řadou fotografií, který pro publikaci připravil spisovatel Tomáš Mazal, autor nejrozsáhlejší biografie o Bohumilu Hrabalovi. Přibližuje život slavného spisovatele a město, kde Hrabal v dětství s rodiči žil; to vše v článku „Polná, jak ji vidím já“.

Na stranách 428–455 se píše o divadelním souboru Duha, jenž je od roku 2004 pořadatelem divadelní přehlídky Ostře sledovaná Hrabalova Polná. Pro ni soubor nastudoval i dvě hrabalovská představení – Sextánka a Ostře sledované vlaky (s nimi se zúčastnil Jiráskova Hronova).

Nová kniha formátu A4 „Polná – střípky z historie i současnosti II“ navazuje na předchozí dvě publikace stejného provedení. Má 456 stran, je celobarevná, tisk na kvalitním tzv. „kanadském“ papíru, vázaná, s omyvatelnou vazbou. Konečná prodejní cena v knihkupectvích je od 800 Kč výše.

Kniha je k dispozici v Literárním kabinetu Bohumila Hrabala v nymburské knihovně. *-hoř-*

Vladimír Kroc / Petr Brukner

Jen tak jsem šel kolem

Knižní rozhovor s Petrem Bruknerem vede novinář a rozhlasový moderátor Vladimír Kroc, který na záložku knihy napsal:

„Není to ten, co neumí ve Slavnostech sněženek jezdit na kole, ale kance ve škole složí? A není taky Jáchymem, který hodí údaje Františka Koudečky do stroje? Petra Bruknera zkrátka znáte z filmů dua Smoljak a Svěrák i z Divadla Jára Cimrmana, kde jako neherec úspěšně hraje již desítky let. Především je to ale písecký rodák, jenž naplňuje svůj život rozličnými zájmy, vedle těch sportovních, jako je tenis, cyklistika či golf, k nim dále patří poslech jazzové hudby,

kouření dýmek, fotografování či vytváření „fóráží“. A snad u tohoto všetečného muže usazeného s rodinou v Brandýse nad Labem ještě stojí za zmínku, že je též desítky let ženatý, přičemž nikdy nebyl ani v nejmenším rozvedený. Tento krásný výsledek rozhodně nijak nekalí skutečnost, že s právníčkou, již jeho manželka je, by se rozváděl pouze sebevrah...“

Petr a Eva Bruknerovi se stali vítanými tradičními hosty květnového setkávání příznivců díla Bohumila Hrabala – Hrabalovo Kersko – a ani v této nové knize neopomenuli tento fakt připomenout. *-BK-*

Libeň Bohumila Hrabala

V městské části Prahy 8 – Libni (Pi-
vovarnická 3/2022) bylo 13. září 2021
u příležitosti sto dvaceti let od připojení
Libně ku Praze otevřeno slavnostní vernisá-
ží Centrum libeňské historie a kultury s
několika expozicemi příběhů osobností
a historických událostí, které se v Libni

odehrály. Mezi významné někdejší oby-
vatele Libně patřil také Bohumil Hrabal.
Součástí stále expozice je k vidění panel
– Libeň Bohumila Hrabala. Tato rozměr-
ná, velmi zdařilá a poutavá koláž je sestá-
vena z dobových libeňských a rodinných
fotografií, obálek knih, rukopisů a dalších
textů. Mimopražští si tento panel
mohou prohlédnout na stránkách
www.libenskysvet.cz.

V menším sále pořadatelé při-
pravují čas od času různé dopro-
vodné programy, besedy a jiná
setkávání lidí, jakým bylo napří-
klad 5. listopadu 2021 vystoupení
herce Petra Drholce pod názvem
„Hrabalovi kulisáci, aneb jak Bohu-
mil Hrabal účinkoval v Národním
divadle“.

Petr Drholec přednesl několik
monologů ze svého představení
„Večerníček pro Bohumila Hrabala“
a vzpomínal na své začátky
v Divadle S. K. Neumanna právě
v Libni, kam jako mladík v roce
1960 nastoupil coby kulisák a kde
se seznámil s jiným kulisákem,
tehdy šestačtyřicetiletým Bohumi-
lem Hrabalem. Večerem provázal
malíř Václav Špale, vzpomínkami
přispěl i divadelní režisér Ivo Kro-
bot. Pro Petra Drholce, který měl

v publiku celou svoji rodinu, šlo bezpochy-
by o významný večer.

Na závěr mi dovolte odcitovat odpověď
Petra Drholce z mé knihy „Slavnosti sněže-
nek – setkání s Bohumilem Hrabalem a jeho
dílem“ na tuto otázku:

Pane Drholče, měl byste dostat metál
za šíření dobrého jména Bohumila Hrabala.
Patří vám velké poděkování! Pamatuje-
te si na své poslední setkání s panem spi-
sovatelem?

„S tím metálem bych to nepřeháněl, po-
přel bych tím hrabalovský pohled na svět-
skou slávu, i když i on ve svých posledních
textech několikrát píše větu „... bez mo-
čůvky slávy, nelze mi žít...“ Ale vraťme
se k vaší otázce. Zastavil jsem se se ženou
u něj v Kersku v létě 1996. Když jsme přijeli
na parcelu, ani nás nepozval dál, a hned, že
pojede do Hájek. Tak jsem byl prvně
s Hrabalem v Hájence „na pivu“, ale protože
jsem řídil, pil jsem jen sodu. Celý rozhovor
bylo spíše mlčení a já jsem s ním podruhé
zažil pocit, který jsem po všechny ty roky
u něho neznal: nedůvěru a jakoby zklamá-
ní ze světa. Když jsem pak slyšel z televize
o jeho konci, ani vteřinu jsem nepochybo-
val, že z toho okna vyskočil. Stále s ním ale
vedu rozhovor, který začal v tom roce 1960
a doufám, že bude pokračovat, až i já ode-
jdu ze světa jevů...“

Bronislav Kuba

Petr Drholec při besedě. Foto Bronislav Kuba

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel, únor 2022. Registrace: MK ČR E 10887. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel.: 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Všechlapská 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel.: 603 415 060, e-mail: vladimirkviz@gmail.com. Tisk: Tiskárna Boftisk, Potoční 1847, 288 02 Nymburk, tel.: 737 419 930, www.boftisk.cz. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 120 ks.